РОЗДІЛ XIX. ШІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

DOI 10.33407/lib.NAES.id/50375

Сулима Мар'яна[1][0000-0002-5297-7388]

[1]Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

m.sulyma@kubg.edu.ua

Анотація. У процесі дослідження виявлено вплив штучного інтелекту (ШІ) на сферу бухгалтерського обліку в Україні. Розглянуто ключові аспекти застосування ШІ, такі як автоматизація рутинних завдань, аналіз даних, прогнозування, аналіз та аудит. Проаналізовано переваги використання ШІ для підвищення ефективності, точності та швидкості бухгалтерських процесів. Вивчено та систематизовано перелік інструментів ШІ для бухгалтерського обліку, які пропонують широкий спектр функцій, таких як автоматизація введення даних, обробка рахунків-фактур, виявлення шахрайства та прогнозний аналіз та визначено перспективи їх подальшого розвитку. Розглянуто чинники впливу на прийняття рішення щодо обрання інструментів ШІ. Визначено етапи їх впровадження. Окрему увагу приділено зміні ролі бухгалтера в умовах впровадження ШІ, а також необхідності розвитку нових навичок.

Ключові слова: автоматизація, аналіз, аудит, бухгалтерський облік, програмне забезпечення, ШІ.

Mariana Sulyma

Abstract. The study reveals the impact of artificial intelligence (AI) on the field of accounting in Ukraine. The key aspects of AI application, such as automation of routine tasks, data analysis, forecasting, analysis and audit, are considered. The advantages of using AI to improve the efficiency, accuracy and speed of accounting processes are analyzed. The list of AI tools for accounting, which offer a wide range of functions, such as data entry automation, invoice processing, fraud detection and predictive analysis, is studied and systematized, and prospects for their further development are identified. The factors influencing the decision to choose AI tools are considered, and the stages of their implementation are determined. Special attention is

paid to the changing role of the accountant in the context of AI implementation, as well as the need to develop new skills.

Keywords: automation, analysis, audit, accounting, software, AI.

Вступ. Передові технології та розвиток ШІ в Україні визначають нові потреби бізнесу та вимоги до ведення бухгалтерського обліку. ШІ має величезний потенціал у спрощенні та автоматизації рутинної роботи, що значно економить час, підвищує точність та ефективність роботи, адже суттєво знижує ризики допущення помилок і не тільки у роботі бухгалтерів, а й аудиторів та аналітиків. ШІ однозначно трансформує бухгалтерський облік, має безліч переваг та викликів одночасно.

Аналіз літератури та постановка проблеми. Варто погодитись із думкою науковців, що ШІ здійснює велику революцію в бухгалтерській професії. Разом з тим, ШІ у бухгалтерському обліку досліджували багато вчених, зокрема, Андронюк Н., Степанюк Д. [1], Макурін А. [2]. Трансформацію бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки розглядали Білоус О., Кундеус О. [3]. Роль Chat GPT в бухгалтерському обліку вивчав Л.Соколенко [4]. Поповиченко І.В., Спірідонова К. О., Андрійчук А. С. досліджували використання штучного інтелекту у сфері фінансово-економічного аналізу [5].

Оскільки рутинні процеси все частіше виконуються ШІ, варто переглянути роль бухгалтера. Втім, ШІ ми розглядаємо не як заміну бухгалтерської професії, а потужний інструмент для розширення наявних та відкриття нових можливостей, полегшення деяких трудових функцій, поліпшення умов праці. Тобто, бухгалтер може зосередитись на більш важливих функціях, наприклад стратегічних інноваціях і розв’язанні складних фінансових проблем. Так, ідеї, отримані завдяки ШІ, можуть бути доповнені людським досвідом та реалізовані в якості нових фінансових стратегій чи бізнес-моделей [6].

Результати дослідження. У звіті АССА «Розумний альянс: бухгалтерський досвід зустрічається з машинним інтелектом» ШІ служить для розширення можливостей бухгалтерів. У звіті також виявлено відмінності в підходах до впровадження ШІ в секторі. Так, понад 40% великих компаній використовують ШІ

для аналізу даних і звітності, проте менше 30% малих і середніх бізнесів обрали цю технологію [7].

У процесі дослідження встановлено, що ШІ відграє у бухгалтерському обліку 3 ключові ролі. По-перше, автоматизує такі рутинні завдання, як: введення даних та обробка документів, розпізнавання та класифікація фінансових транзакцій, формування звітів та аналіз даних. По-друге, економія часу та зниження ризику помилок, що підвищує продуктивність праці. По-третє, налаштування клієнтських сервісів та звітності. ШІ дозволяє виявити закономірності у доходах, витратах, інвестиціях та минулих операціях клієнтів. Так, бухгалтер може використовувати ШІ для перегляду історичних моделей витрат клієнта та створення реалістичного інвестиційного плану [8].

Разом з тим, ШІ допомагає виявляти шахрайські дії та операції в аналізі даних і прогнозуванні фінансових показників, аналізі ризиків та прийнятті управлінських рішень. Шахрайство обходиться компаніям у сукупності в мільярди доларів щороку, а фінансові компанії мають 2,92 долара у витратах на кожен долар шахрайства. ШІ може швидко опрацювати величезні обсяги даних, щоб виявити потенційні проблеми з шахрайством або підозрілою діяльністю, які могли бути пропущені людьми [9].

Загалом, ШІ автоматизує аудиторські процедури, виявляє помилки та неточності, посилює контроль за фінансовими операціями, а також підвищує прозорість та надійність фінансової звітності. Поряд з перспективами застосування ШІ в бухгалтерському обліку, аналізі та аудиті, розглянемо і виклики. Ймовірно очікуються зміни ролі бухгалтера: від виконавця до аналітика та консультанта. Необхідними стануть нові навички, зокрема аналітичне мислення, робота з даними, знання інструментів ШІ, які станути помічниками бухгалтера, а не замінять його. Втім, не слід забувати про етичні аспекти використання ШІ в бухгалтерському обліку.

У процесі дослідження проаналізовано актуальні інструменти ШІ для бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, які пропонують широкий спектр функцій, таких як автоматизація введення даних, обробка рахунків-фактур, виявлення

шахрайства та прогнозний аналіз. Використовуючи ці інструменти, підприємства можуть зменшити кількість помилок, що виникають вручну, підвищити ефективність і випередити потенційні проблеми [10]. Загалом, усі актуальні інструменти ШІ, що використовуються у бухгалтерському обліку вітчизняними підприємствами у 2025 році систематизовано та поділено на групи за певними критеріями. Так, у табл.1 наведено платформи, що інтегруються з програмним забезпеченням (ПЗ) QuickBooks, Workday, Bill.com, і Sage Intacct, Xero, Sage Accounting, Xero та NetSuite та ін.

Таблиця 1

Інструменти ШІ для бухгалтерського обліку, що інтегруються з іншим програмним забезпеченням

№ з/п	Назва інструментів ШІ	Особливості застосування
1.	**Vic.ai**	Зосереджена на автоматизації процесів кредиторської заборгованості. Платформа оптимізувати обробку рахунків-фактур, затвердження та зіставлення замовлень на купівлю. Функція автопілота Vic.ai розумно вибирає рахунки-фактури та витрати, які відповідають певним критеріям, автоматизуючи процес введення даних. Платформа автоматично обробляє рахунки-фактури без помилок.
2.	**Docyt**	Автоматизований збір даних, такі як банківські канали, касовий термінал (POS) звіти про доходи, рахунки, квитанції та дані системи нарахування заробітної плати. Платформа автоматизує управління витратами та облік, дозволяючи підприємствам відстежувати витрати та контролювати свій фінансовий стан.
3.	**Dext**	Автоматизує збирання, вилучення та інтеграцію даних із популярним бухгалтерським програмним забезпеченням, дозволяє користувачам в електронному вигляді знімати та зберігати квитанції, рахунки, та інші фінансові документи, зменшуючи ручне введення даних і забезпечуючи точні записи, забезпечуючи безперебійну передачу даних і сумісність.
4.	**Bill & Divvy**	Оптимізує процеси витрат, складання бюджету та звітності про витрати. Пропонуючи статистику в реальному часі, бюджети, які можна налаштувати, і повну інтеграцію з бухгалтерським програмним забезпеченням, дозволяє компаніям приймати кращі фінансові рішення та покращувати загальний фінансовий стан. Платформа пропонує відстеження витрат у реальному часі, дозволяючи компаніям контролювати витрати та вносити коригування за потреби. Платформа спрощує звітність про витрати шляхом автоматичної класифікації транзакцій та інтеграції з популярним програмним забезпеченням бухгалтерського обліку.

**Розроблено автором на підставі [10]*

Важливо, що є інструменти ШІ призначені не лише для великих компаній, малий бізнес також може їх використовувати. Друга група актуальних інструментів ШІ передбачає використання їх стартапами, фрілансерами та малим бізнесом в сфері ІТ (табл.2).

Таблиця 2

Інструменти ШІ для бухгалтерського обліку стартапів та малого бізнесу

№ з/п	Назва інструментів ШІ	Особливості застосування
1.	**Zeni.ai**	Допомагає цим підприємствам приймати обґрунтовані рішення, стимулювати стійке зростання та ефективніше керувати своїми фінансами, включаючи податки, оплату рахунків, виставлення рахунків, фінансові прогнози, складання бюджету та адміністрування заробітної плати.
2.	**Indy**	Система виставлення рахунків, яка дозволяє користувачам створювати, надсилати та відстежувати професійні рахунки-фактури. Платформа дозволяє користувачам класифікувати витрати та керувати ними, полегшуючи моніторинг бізнес-витрат і підготовку до податкового сезону. Indy також інтегрується з банківськими рахунками користувачів, автоматично імпортуючи транзакції та розподіляючи їх за категоріями для легкої звірки. Платформа спрощує підготовку податків, створюючи податкові форми та надаючи вказівки щодо податкових відрахувань і кредитів.
3.	**Truewind**	Платформа пропонує команду, що складається з фінансових експертів, які керують книгами, податками та іншими фінансовими потребами, надаючи персоналізовану підтримку світового рівня. Це фінансові рішення для компаній, які потребують ефективного та точного фінансового менеджменту.

**Розроблено автором на підставі [10]*

Втім, для підтримки користувачів під час масштабування бізнесу актуальним є спеціалізоване ПЗ для бухгалтерського обліку, що поєднує людський досвід і штучний інтелект BotKeeper [8].

В окрему групу виділено платформи, що автоматизують збір, вилучення та інтеграцію фінансових даних із різних документів, таких як рахунки, квитанції та банківські виписки, а також автоматично відстежують, звітують та розраховують оподатковувані виплати (табл.3).

Таблиця 3

Актуальні інструменти ШІ для бухгалтерського обліку

№ з/п	Назва інструментів ШІ	Особливості застосування
1.	**AutoEntry**	Автоматизує збір, вилучення та інтеграцію фінансових даних із різних документів, таких як рахунки, квитанції та банківські виписки, заощаджуючи час і підвищуючи точність. AutoEntry дозволяє користувачам отримувати фінансові документи в електронному вигляді шляхом сканування, надсилання електронною поштою або фотографування за допомогою мобільного додатка, зменшуючи ручне введення даних і забезпечуючи точні записи. Автоматично вилучає та класифікує транзакції для легкої звірки.
2.	**Booke AI**	Платформа витягує дані з рахунків-фактур, рахунків і квитанцій у режимі реального часу, спрощуючи введення даних і зменшуючи помилки вручну. Удосконалена технологія виявлення помилок Booke AI забезпечує точність книг і допомагає користувачам легко знаходити та виправляти помилки в бухгалтерському обліку. Спілкування з клієнтами: платформа покращується спілкування з клієнтом і співпрацю через зручний портал і ефективні інструменти спілкування.
3.	**SMACC**	Інтелектуальне бухгалтерське програмне забезпечення, яке використовує AI, щоб дозволити клієнтам отримувати доступ до фінансових даних у режимі реального часу, постійно контролювати платежі та швидше реагувати на рахунки-фактури.
4.	**Blue Dot**	Платформа дотримання податкового законодавства. Платформа автоматично відстежує, звітує та розраховує оподатковувані виплати працівникам і відшкодування ПДВ, спрощуючи процес дотримання податкового законодавства. Платформа визначає придатні та кваліфіковані витрати ПДВ, , щоб забезпечити відповідне розміщення внутрішнього ПДВ та відшкодування ПДВ за кордоном.
5.	**Transkriptor**	Програмне забезпечення для транскрипції для документування насичених інформацією бухгалтерських зустрічей, таких як щорічні огляди клієнтів, зустрічі з продажу та зустрічі з потенційними клієнтами.

**Розроблено автором на підставі [8, 10]*

В окрему групу виділено ті платформи, які активно використовують аудитори і аналітики для виявлення фінансових ризиків (табл.4).

Таблиця 4

Інструменти ШІ для обліку, аудиту та аналізу

№ з/п	Назва інструментів ШІ	Особливості застосування
1.	**MindBridge**	Є світовим лідером у виявлення фінансових ризиків і виявлення аномалій. Платформа поєднує досвід аудиту та фінансів із наукою про дані та винахідливістю штучного інтелекту, щоб підтримувати професійні судження та задовольняти потреби людини у фінансовій прозорості. Платформа використовує унікальний набір методів виявлення та виявлення ризиків, щоб створити довіру до фінансових даних і зменшити невизначеність.
2.	**MindBridge**	Аудиторська платформа на основі AI, яка автоматично ідентифікує транзакції з високим ризиком і покращує процес прийняття рішень за допомогою потужного розпізнавання образів.
3.	**DEXT**	Автоматизоване рішення для бухгалтерського обліку, що складається з трьох окремих програм для вилучення даних, прогнозного аналізу та управління цифровими продажами.
4.	**Xero**	Бухгалтерське програмне забезпечення, що пропонує багатокористувацький доступ для команд з різних міст, а також інформаційну панель, яка консолідує всю інформацію про фінансовий стан клієнта в одному місці.
5.	**Zoho Books**	Бухгалтерське програмне забезпечення, що входить до бізнес-пакету Zoho, пропонує індивідуальний досвід завдяки підтримці кількох типів продажів і покупок, а також настроюваних звітів.
6.	**Finchat.io**	Чат-бот, розроблений для фінансової галузі, надаючи користувачам фінансову інформацію в режимі реального часу та інформацію про понад 750 публічних компаній і відомих інвесторів.

**Розроблено автором на підставі [8, 10]*

Загалом, усі платформи збору та автоматизації даних створені на базі ШІ, розроблені, аби допомогти компаніям і їх бухгалтерам оптимізувати процеси фінансового управління та прийняття рішень. Обираючи ШІ інструменти, слід врахувати такі чинники, як: розмір і складність бізнесу, специфічні потреби в бухгалтерському обліку, можливості інтеграції з існуючим бухгалтерським ПЗ та

бізнес-системами, вартість, зрозумілість і зручність у використанні, гнучкість для зростання з точки зору обсягу транзакцій, користувачів і функціональності, відповідність галузевим стандартам і законодавчим нормам, підтримка клієнтів, можливості та постійне вдосконалення, відгуки користувачів, надійність інструменту [8].

Слід зазначити, що впровадження ШІ у бухгалтерському обліку є трудомістким процесом та передбачає ряд послідовних етапів, які згруповано та систематизовано автором і відображено на рис.1.

Рис.1. Етапи впровадження ШІ у бухгалтерському обліку (*Розроблено автором на підставі [11]*)

Загалом, майбутнє у бухгалтерському обліку передбачає використання ШІ. Таке використання не обмежується тільки автоматизацією збору інформації, аналізу звітності, уникнення помилок. Йдеться про розширення можливостей бухгалтерського обліку та бухгалтерської професії в цілому. На думку, А.Іванченка, одним з найбільш перспективних досягнень є прогнозне фінансове моделювання. Аналізуючи історичні дані та ринкові тенденції, ШІ може допомогти бізнесу передбачити майбутні фінансові результати, такі як зростання доходів або коливання витрат, що дасть змогу ухвалювати проактивні рішення. Важливою є інтеграція з блокчейном. У поєднанні зі штучним інтелектом технологія блокчейн може докорінно змінити способи реєстрації, аудиту та верифікації фінансових операцій, створивши безпрецедентний рівень прозорості та безпеки [6].

Висновки. Отже, майбутнє бухгалтерії та бухгалтерів дивиться на технологію ШІ для оптимізації повторюваних завдань, отримання цінної інформації, прийняття обґрунтованих фінансових рішень і підвищення загальної ефективності бухгалтерських відділів і фірм. З машинним навчанням, обробкою природної мови та роботів автоматизації процесів, системи на базі ШІ здатні обробляти величезні обсяги фінансових даних у режимі реального часу, що дозволяє бухгалтерам зосередитися на критичному мисленні та стратегічних фінансових процесах. Інтеграція ШІ змінює спосіб роботи бухгалтерів, сприяє підвищенню ефективності бізнесу та фінансових показників, починаючи від покращеної точності та швидших фінансових процесів до вдосконаленого виявлення шахрайства та прийняття обґрунтованих рішень. Автоматизуючи різні бухгалтерські завдання та надаючи зручний інтерфейс, допомагає користувачам економити час, зменшувати кількість помилок і приймати якісні фінансові рішення.

Список джерел

1. Андронюк, Н. І., & Степанюк, Д. О. (2023). Розвиток штучного інтелекту в системі бухгалтерського обліку. *Нові інформаційні технології управління бізнесом*, 5.

2. Makurin, A. A. (2020). Розвиток бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. *Oblik i Finansi*, *87*, 52-58.

3. Білоус О., Кундеус О. (2023) Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник.* 2023. No 4 (83). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.056.

4. Соколенко, Л. Ф. (2023, March). Chat GPT в бухгалтерському обліку. In *Actual issues of the development of science and ensuring the quality of education: proceedings of the 12th International scientific and practical conference (Florence, Italy, March 28-31, 2023). Florence, Italy: International Science Group* (pp. 72-73).

5. Поповиченко І. В., Спірідонова К. О., Андрійчук А. С. (2024). Застосування штучного інтелекту в фінансово-економічному аналізі діяльності підприємства. *Економічний простір.* 2024. No 189. С. 81-84. DOI: https://doi.org/10.32782/2224 6282/189 15.

6. Іванченко, А. (2024). Як ШІ змінює бухгалтерський облік: погляд на сучасні рішення. URL: https://blog.acer.com/ua/discussion/2379/yak-shi-zminyuye-buhgalterskiy-oblik-poglyad-na-suchasni-rishennya.

7. У сфері бухгалтерського обліку зростає впровадження ШІ: дані звіту ACCA. URL: https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/2604-u-sferi-bukhhalterskoho-obliku-zrostaie-vprovadzhennia-shi-dani-zvitu-acca.

8. Топ-7 інструментів для бухгалтерів у 2025 році. URL: https://surl.li/cfbaja

9. Штучний інтелект в бухгалтерському обліку та фінансах. URL: https://buhgalter911.com/uk/news/news-1049080.html.

10. 12 найкращих інструментів ШІ для бухгалтерського обліку 2025: від алгоритмів до точних бухгалтерських книг. URL: https://aimojo.io/uk/best-ai-tools-accounting/.

11. Як використовувати AI в бухгалтерському обліку? URL: https://surl.lu/dtxfmw.

* * *